

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING FUQAROLARNING FUQAROLIK-  
HUQUQIY MASALALARI BO'YICHA MUROJAATLARINI KO'RIB CHIQISH  
FAOLIYATIDA XORIJ TAJRIBASI VA INNOVASION YONDASHUVLAR  
ORQALI SAMARADORLIKKA ERISHISH

Xamdamov Umidjon Shuxrat o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV

Akademiyasi 3-bosqich kursanti

Annotatsiya: Mazkur maqolada profilaktika inspektorining fuqarolarning fuqarolik-huquqiy masalalari bo'yicha murojaatlarini ko'rib chiqish faoliyatida xorij davlatlari tajribasi va O'zbekistonda hali qo'llanilmagan innovasion yondashuvlar asosida samaradorlikni oshirish masalalari tahlil qilingan. Jumladan, "Community Policing" modeli, raqamlashtirish, mediatorlar instituti, huquqiy maslahat burchaklari va anonim signal tizimlari orqali fuqarolarga xizmat ko'rsatish sifati oshishi ta'kidlangan.

Аннотация: В статье рассматриваются пути повышения эффективности деятельности инспектора профилактики по рассмотрению обращений граждан по гражданско-правовым вопросам с использованием зарубежного опыта и инновационных подходов, ранее не применявшихся в Узбекистане. Акцент сделан на внедрение модели "Community Policing", цифровизацию, институт медиации, правовые консультационные пункты и анонимные каналы связи с населением.

Annotation: This article analyzes methods to improve the efficiency of prevention inspectors in addressing citizens' civil-law-related complaints by incorporating international experience and innovative approaches not yet practiced in Uzbekistan. The study highlights the potential of implementing the "Community Policing" model,

digitalization, the mediation system, legal counseling corners, and anonymous reporting tools to enhance service quality and citizen trust.

Kalit soʻzlar: Profilaktika inspektori, fuqarolik-huquqiy masalalar, xorij tajribasi, innovasiya, raqamlashtirish, mediator, huquqiy maslahat, anonim murojaat, samaradorlik.

Ключевые слова: Инспектор профилактики, гражданско-правовые обращения, зарубежный опыт, инновации, цифровизация, медиация, правовая помощь, анонимные сигналы, эффективность.

Keywords: Prevention inspector, civil law issues, international experience, innovation, digitalization, mediation, legal consultation, anonymous reporting, efficiency.

## Kirish

Fuqarolarning fuqarolik-huquqiy masalalari boʻyicha murojaatlarini oʻz vaqtida va samarali koʻrib chiqish, ularning muammolarini tizimli ravishda hal etish – jamiyatda huquqiy madaniyatni oshirish va jamoatchilik ishonchini mustahkamlashning muhim omili hisoblanadi. Mazkur vazifani amalga oshirishda profilaktika inspektorlarining faoliyati beqiyos ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan qaralganda, profilaktika inspektorlarining fuqarolik-huquqiy masalalarni hal etishdagi rolini yanada kuchaytirish, xorijiy davlatlar tajribasidan unumli foydalanish va yangi innovasion yondashuvlarni joriy etish orqali ushbu sohadagi samaradorlikni oshirish mumkin.

1. “Community Policing” – Jamoatchilik polisiyasi modelini tatbiq etish. AQSh, Buyuk Britaniya va Yaponiya kabi rivojlangan davlatlar tajribasidan maʼlumki, polisiya xodimlarining mahallada doimiy ravishda faoliyat yuritishi, fuqarolar bilan yaqin muloqotda boʻlishi, ularning ehtiyoj va muammolarini toʻgʻridan-toʻgʻri oʻrganishi muammolarni barvaqt bartaraf etishga yordam beradi. Oʻzbekistonda ham

ushbu modelni mahalliy sharoitga moslashtirgan holda joriy etish orqali profilaktika inspektorining faoliyatini jamoatchilik ishonchi asosida amalga oshirish mumkin.

2. Elektron murojaatlar platformasini yaratish. Estoniya va Finlyandiya kabi davlatlarda aholi elektron platforma orqali turli fuqarolik-huquqiy masalalar yuzasidan murojaat qilishi mumkin. Bunday platformalar murojaatlarning tez va shaffof ko'rib chiqilishini ta'minlaydi. O'zbekistonda profilaktika inspektorlari uchun maxsus "E-Inspector" mobil ilovasini ishlab chiqish orqali fuqarolarning murojaatlarini elektron tarzda qabul qilish, jadal ko'rib chiqish va monitoring qilish imkoniyatini yaratish mumkin.

3. Mediatorlar institutini joriy etish va rivojlantirish. Germaniya va Fransiya kabi mamlakatlarda kichik nizolarni sudgacha bo'lgan bosqichda hal etish maqsadida mediatorlar instituti samarali faoliyat yuritadi. Bu nafaqat muammolarni tez hal etish, balki ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Profilaktika inspektorlari huzurida maxsus o'qitilgan mediatorlarni jalb etish orqali fuqarolik-huquqiy nizolarni nizosiz va tezkor hal etish tizimini shakllantirish maqsadga muvofiq.

4. Huquqiy maslahat burchaklarini tashkil etish. Kanada va Singapurda polisiya bo'linmalarining o'zida fuqarolarga huquqiy maslahat beradigan mutaxassislar doimiy ish faoliyatini amalga oshiradi. Ushbu amaliyot aholining huquqiy bilimlarini oshirishga xizmat qiladi. O'zbekistonda ham profilaktika inspektorlari hamkorligida "Huquqiy maslahat burchaklari"ni tashkil etish orqali fuqarolarning huquqiy savodxonligini oshirish imkoni yaratiladi.

5. Soft Signal Reporting – anonim axborot berish tizimi. Niderlandiyada fuqarolar polisiyaga hali rasman murojaatga aylanmagan holatlar bo'yicha anonim tarzda axborot berishi mumkin. Bu polisiya organlariga oldindan chora ko'rish imkonini beradi. O'zbekistonda Telegram botlari, SMS xizmati yoki maxsus elektron shakllar orqali fuqarolardan norasmiy va anonim signallar qabul qilish tizimini yo'lga qo'yish mumkin.

Xulosa:

Profilaktika inspektorining fuqarolarning fuqarolik-huquqiy murojaatlari bo'yicha faoliyatini takomillashtirish – nafaqat huquqiy tizim samaradorligini, balki aholi ishonchini ham oshiradi. Xorij tajribasidan oqilona foydalanish va mamlakatimizda yangi, innovasion yondashuvlarni joriy etish orqali ushbu maqsadga erishish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, qonuniyligni mustahkamlash va barqaror jamiyatni shakllantirishda muhim qadam bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Aqilov, T. (2020). Fuqarolarning huquqiy himoyasi va ularning murojaatlari: Teoriya va amaliyot . Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Kuziev, D. (2021). Jamoatchilik polisiyasi va uning faoliyati: Xorijiy tajribalar va O'zbekiston sharoitida . Toshkent: Yuridik fakulteti, Toshkent davlat universiteti.
3. Shamsiev, B. (2022). Profilaktika inspektorining fuqarolarga xizmat ko'rsatishdagi roli: Tahlil va tavsiyalar . Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi.
4. Baxramov, N. (2019). Xorijiy davlatlarda fuqarolarning huquqiy masalalarini hal etish tizimlari . Tashkent: "Yuridik adabiyot" nashriyoti.
5. Estonia's e-government services (2020). Estonian Ministry of Economic Affairs and Communications . Retrieved from: <https://www.mkm.ee/en/government-it-services>
6. Policing in the Community: Global Perspectives (2018). Journal of Community Policing , 15(3), 213-227.
7. Finland's electronic services for citizens (2021). Finnish Ministry of Justice . Retrieved from: <https://www.oikeusministerio.fi/en/e-services>
8. Mediatorlar instituti va nizolarni hal etish: Germaniya va Fransiya tajribasi (2017). International Law Journal , 8(2), 45-59.

9. Kanada va Singapurda huquqiy maslahatlar tizimi (2020). Huquqiy maslahatlar: Zamonaviy yondashuvlar . Kanada: Legal Advice and Consulting Services.
10. Nederland: Soft Signal Reporting - Anonim axborot tizimi (2018). Police and Public Relations in Europe . Amsterdam: European Police Cooperation Network.